

Apotekstatistikk 2008

2. desember 2009

Innhold

1. Innledning	3
2. Konklusjoner 2008	4
3. Regnskapsstatistikk 2008 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste	4
4. Omsetning i 2008.....	7
5. Antall apotek.....	9
6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene	9
7. Driftsstøtte og fraktrefusjon.....	10

1. Innledning

Statens legemiddelverk mottar regnskapsdata fra apotek som har hatt drift i hele eller deler av regnskapsåret for å utarbeide statistikk om apotekenes økonomiske situasjon. Avansen vil bli vurdert i en egen rapport til Helse- og omsorgsdepartementet i 2009.

Apotekstatistikken baseres på innrapporterte regnskapstall for det enkelte apoteks totalomsetning for kalenderåret.¹

Før 2001 var alle private apotek enkeltmannsforetak. I dag er de fleste apotekene organisert som avdelinger eller aksjeselskap. Regnskapsmaterialet bygger på informasjon om enkeltapotek etter retningslinjer fastsatt av Legemiddelverket og tallene kan avvike noe fra informasjonen som er tilgjengelig i Brønnøysundregistrene.

Etter at ny apoteklov trådte i kraft 01.03.2001 har mange apotek blitt kjøpt av apotekkonsern med tilhørende legemiddelgrossister. Når man ser på regnskapene til apotekene, er det derfor viktig at man vurderer regnskapstallene for apotek, grossist og kjede i sammenheng. På grunn av at to av kjedene/grossistene har avvikende regnskapsår fra kalenderåret, vil denne apotekstatistikken bli supplert med ny informasjon etter at disse regnskapene blir gjort offentlig (februar 2010).

Apotekstatistikken for 2008 vil være sammenlignbar med statistikken for de seks foregående år, da det ikke er vesentlige endringer i rapporteringsrutinene.

Alle tall i apotekstatistikken er uten merverdiavgift.

¹ Ref. rundskriv 7/2008:

http://www.legemiddelverket.no/templates/InterPage_____80389.aspx?filterBy=CopyToPharm

2. Konklusjoner 2008

- Regnskapstallene for 2008 viser et redusert driftsresultat for apotekene sammenlignet med 2006 og 2007, mens resultatet er økt sammenlignet med 2002 – 2005.
- Vareforbrukets andel av kostnadene reduseres.
- Lønnskostnadene stiger
- Lokal- og andre driftskostnader stiger
- Totalomsetningen (inkl sykehusapotek) økte med 4,3 prosent for apotekbransjen samlet fra 2007 til 2008.
- 24 prosent av de private apotekene hadde negativt driftsresultat.
- Fortsatt netto økning i antall apotek. Antallet økte med 23 til totalt 636.

3. Regnskapsstatistikk 2008 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste

Tabellen under viser utviklingen i en del sentrale nøkkeltall for private apotek fra 2002 til 2008. I beregningene av de økonomiske nøkkeltallene har vi valgt å kun se på de apotekene som har hatt et helt driftsår. Dermed blir ikke oppstartskostnader for nye apotek samt ekstraordinære inntekter for apotek som er solgt i løpet av året regnet med. Tabellen viser videre forskjell i nøkkeltall for apotek organisert som aksjeselskap (AS) og som enkeltmannsforetak i 2008. 12 enkeltmannsforetak (EMF) og 567 apotek organisert under AS er representert i tallene for 2008. Apotekkjedene fordeler sine overheadkostnader ut på apotekene i henhold til en forhåndsdefinert nøkkel.²

² Ref. veileder for utfylling av regnskapsblankett til statistikk for apotek:http://www.legemiddelverket.no/templates/InterPage____17006.aspx?filterBy=CopyToPharm

Regnskapsstatistikk for alle private apotek med fullt driftsår 2008										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008	AS	EMF
	%	%	%	%	%	%	%	1000 kr	%	%
Sum driftsinntekter	100	100	100	100	100	100	100	14 044 322	100	100,0
Sum inngående balanse	4,9	5,4	5,3	5,0	5,2	5,3	5,4	754 752	5,4	5,6
Varekjøp	78,6	76,7	76,4	75,3	74,5	73,7	72,8	10 223 610	72,8	72,2
Sum utgående balanse	5,8	5,5	5,1	5,1	5,5	5,7	5,9	824 237	5,9	6,0
Vareforbruk	77,7	76,6	76,6	75,2	74,1	73,3	72,3	10 154 125	72,3	71,8
Legemiddelavgift	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	107 636	0,8	0,8
Sum vareforbruk	78,6	77,4	77,5	76,0	74,9	74,1	73,1	10 261 761	73,1	72,6
Sum personalkostnader *	15,1	14,6	13,9	14,0	14,3	14,8	16,3	2 286 269	16,2	18,3
Sum ordinære avskrivninger	1	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	147 606	1,1	0,9
Sum lokalkostnader	2	2,2	2,2	2,1	2,3	2,4	2,6	358 325	2,6	2,2
Sum andre driftskostnader	2,5	3,0	3,0	3,6	3,9	3,9	4,0	558 895	4,0	2,4
Sum driftskostnader	99,2	98,4	97,8	97,0	96,6	96,2	96,9	13 612 856	96,9	96,4
Sum driftsresultat	0,8	1,6	2,2	3,0	3,4	3,8	3,1	431 466	3,1	3,6
Finansinntekter	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1	0,3	0,5	66 052	0,5	0,6
Finanskostnader	-0,8	-0,7	-0,4	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-43 775	-0,3	-0,4
Netto finanskostnader	-0,3	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,2	22 277	0,2	0,2
Resultat før driftstøtte	0,5	1,3	2,0	2,8	3,2	3,8	3,2	453 607	3,2	3,7
Driftstøtte **	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	6 161	0,0	0,0
Sum apotekets overskudd	0,6	1,4	2,1	2,9	3,3	3,8	3,3	459 768	3,3	3,8
Goodwill	1,2	1,2	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	157 482	1,1	0,0

”Sum driftsinntekter” - ”Sum vareforbruk” = bruttofortjenestemargin.

*For enkeltmannsforetakene er det kalkulert inn en lederlønn på 699 000 kroner for hovedapotekene (10 av 12 stk) for å gjøre personalkostnadsprosenten sammenlignbar med aksjeselskapene. Satsen er satt med utgangspunktet i Norges Farmaceutiske Forenings lønnsstatistikk (publisert i Norsk Farmaceutisk Tidsskrift 2/2009))

** Se punkt 7.

I 2008 viste 136 private apotek et samlet negativt driftsresultat på 98 mill. kroner, mens samlet negativt driftsresultat i 2007 var på 44 mill. kroner fordelt på 80 apotek. I 2008 hadde 24 prosent av de private apotekene et negativt driftsresultat. Tilsvarende tall for 2007 var 15 prosent.

Vareforbruksprosenten fortsatte å falle i 2008. Personalkostnadene er økt fra 14,8 til 16,3 prosent. Øvrige driftskostnader har mindre endringer. Driftsresultatsmarginen ble redusert fra 3,8 prosent i 2007 til 3,3 prosent i 2008.

Apotek i sentrale strøk er overrepresentert blant apotekene som drives med negativt driftsresultat. Dette fremkommer ved å dele apotekene inn etter Statistisk sentralbyrås kommuneklassifisering³.

	Antall apotek ⁴	Antall apotek med negativt driftsresultat	Andel apotek med negativt driftsresultat
Minst sentrale kommuner	58	9	16 %
Mindre sentrale kommuner	39	7	18 %
Noe sentrale kommuner	100	23	23 %
Sentrale kommuner	370	98	26 %

³ (<http://www.ssb.no/kommuner/komklasse94.html>).

⁴ Private apotek med helt driftsår.

4. Omsetning i 2008

De private apotekene hadde i 2008 en total omsetning på 14,4 mrd. kroner, hvorav apotek med drift bare deler av året utgjorde 0,3 mrd. kroner. Statistikken omfatter kun apotek med fullt driftsår. Disse hadde en omsetning på 14,1 mrd. kroner.

Gjennomsnittsomsetningen i enkeltmannsforetakene var 21,6 mill. kroner, mot 24,8 mill. kroner i ASene.

I Norge finnes 33 sykehusapotek, og staten eier 31 av disse gjennom helseforetak. Sykehusapotekene omsatte for 3,4 mrd. kroner, med en driftsresultatmargin på 1 prosent.

Total omsetning for alle apotek var 17,8 mrd. kroner i 2008. Det tilsvarer en vekst på 4,3 prosent fra 2007.

Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning (104,6 mill. kroner) enn de private apotekene. Norges største private apotek omsatte for ca 78 mill. kroner. Det største sykehusapoteket omsatte for 384 mill. kroner.

Omsetningsutvikling private apotek 1999 – 2008									
	1999	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Snitt omsetn. pr. apotek *	24 240	25 834	25 303	25 379	25 438	25 648	25 354	25 460	24 813
Total omsetning i apotek**	8,823	9,533	11,392	11,799	12,807	13,014	13,341	13,485	14,388
* (Gjennomsnitt omsetning pr. apotek tusen kr)									
** (Total omsetning alle private apotek i milliarder kr)									

Gjennomsnittlig omsetning per private apotek var på 24,8 mill. kroner i 2008. Den er redusert med 2,5 prosent sammenlignet med 2007.

Total omsetning for private apotek økte med 6,7 prosent fra 2007.

Totalomsetning alle apotek							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sum omsetning*	13,2	14,2	15,2	15,8	16,3	17,1	17,8
*Total omsetning inkl sykehusapotek i milliarder kroner							

I Norge fastsetter Statens legemiddelverk maksimale utsalgspriser på alle reseptpliktige legemidler til mennesker. Disse er underlagt avanseregulering. Reseptfrie legemidler, handelsvarer og veterinære legemidler har fri prisfastsetting. Omsetningen av handelsvarer utgjør 18,9 prosent av totalomsetningen i apotekene i 2008. Videre utgjør reseptfrie legemidler 10,1 prosent av omsetningen. Dette innebærer at 29 prosent av apotekenes omsetning ikke er omfattet av statens pris- og avanseregulering på legemidler.

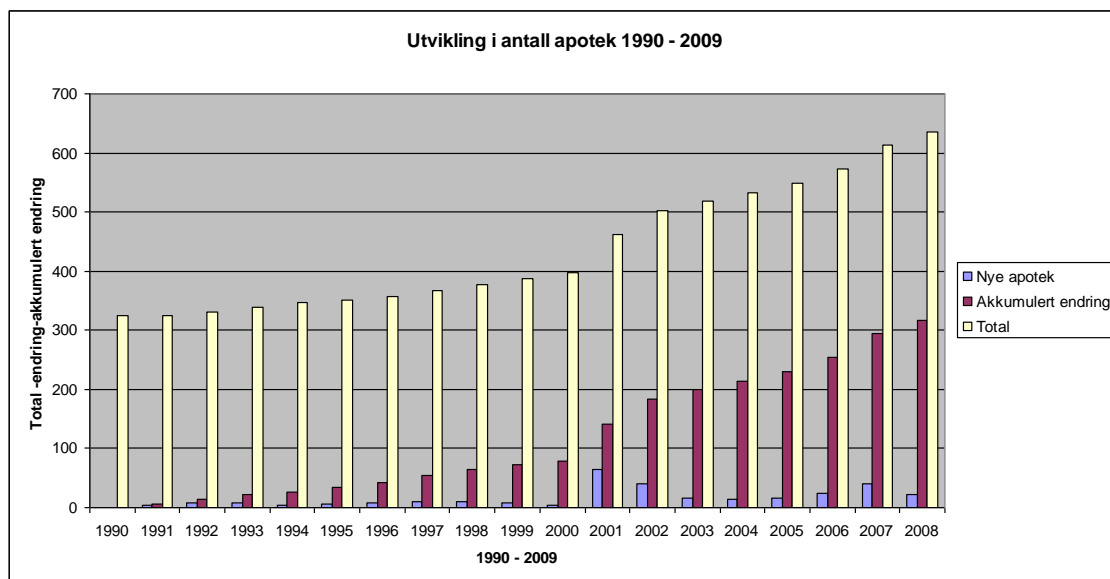
Nedenstående tabell viser omsetning med prosentberegning av totalomsetning og forholdstall innrapportert for de enkelte apotek. Gjennomsnittsapoteket hadde et areal på 246 m², med en variasjon fra 50 m² til 945 m².

Andre nøkkeltall 2008 - Private apotek med helt driftsår		
		%
Handelsvarer kr	2 653 473 000	18,9
Reseptfritt kr	1 426 696 000	10,2
Areal m ²	139 666	
Årsverk stk	4 278	
Antall apotek i statistikkgrunnet	567	

Tilsvarende tabell for sykehusapotek viser at sykehusapotek omsetter mindre handelsvarer og reseptfrie legemidler. Sykehusapotekenes areal varierer mye, avhengig av funksjonsnivå. Alle sykehusapotekene er knyttet til Ditt-apotek konseptet fra NMD AS.

Andre nøkkeltall 2008 - Sykehusapotek helt driftsår		
		%
Handelsvarer kr	202 454 000	5,9
Reseptfritt kr	80 270	2,3
Areal m ²	18 730	
Årsverk stk	874	
Antall apotek i statistikkgrunnet	33	

5. Antall apotek

Kilde: Statistikk fra Legemiddelverket og Apotekforeningen

Gul søyle viser sum alle apotek.

Blå søyle viser årlig vekst i antall apotek.

Rød søyle viser akkumulert økning i antall apotek etter 1990.

Fra 1990 til 2009 har antall apotek økt med 317, til 636 apotek. Den vesentlige økningen kom i forbindelse med ny apoteklov, etter 2001. Men også i perioden 2006 – 2008 har det vært stor vekst. Se Legemiddelverkets rapport ”Apotekdekning i Norge fra 1980 til 2009”⁵ for mer informasjon om utvikling i antall apotek og apotekdekning.

Det er private apotek som er organisert som AS, som har økt i antall fra 2007 til 2008. Antall EMF er ikke endret.

Antall apotek fra 1990 - 2009											
År	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Økning pr. år	1	7	5	64	41	16	15	16	24	40	23
Økning akkumulert	1	34	78	142	183	199	214	230	254	294	317
Sum	324	351	397	461	502	518	533	549	573	613	636

6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene

For å få et mer fullstendig bilde av økonomien i apoteknæringen må man også se på de økonomiske resultatene i de tilhørende selskapene (holdingselskap kjede og grossist). Årsregnskapene til alle disse selskapene er ikke offentliggjort per i dag og vil bli publisert innen februar 2010.

⁵ http://www.legemiddelverket.no/templates/InterPage____81048.aspx?filterBy=

7. Driftsstøtte og fraktrefusjon

Driftsstøtte til apotek

Totalt ble det for kalenderåret 2008 utbetalt 11,0 mill. kroner i driftsstøtte til apotek. Av dette gikk 4,6 mill. kroner til Institutt for energiteknikk. Den øvrige driftsstøtten ble fordelt med 2,9 mill. kroner til distriktsapotek og 3,5 mill. kroner til vaktapotek. Det ble innvilget 17 driftsstøttesøknader, en økning på 6 stk fra 2007. 8 av disse gjaldt distriktsapotek og 9 vaktapotek. Totalt ble det søkt om 6,9 mill. kroner, hvorav 3,1 mill. kroner til distriktsapotek og 3,8 mill. kroner til vaktapotek.

Driftsstøtte 2008			
	Tildelt støtte	Antall apotek	Kjedetilknypning
Vaktapotek	3 541	9	Vitus 4, Apokjeden 5
Distriktsapotek	2 854	8	Vitus 3, Apokjeden 1, Andre 4
Total driftsstøtte	6 395	17	

Fraktrefusjon til apotek

Staten dekker 50 prosent av fraktkostnadene ved forsendelse av legemidler til pasienter etter bestemte retningslinjer. Ordningen forvaltes av Statens legemiddelverk. Apotekene retter månedlige krav om refusjon for andelen av forsendelseskostnaden pasientene ikke skal betale selv.

Totalt utbetalt fraktrefusjon i 2008 beløp seg til 17,5 mill. kroner. 225 apotek søkte refusjon for fraktgodtgjørelse.